

Handläggare
Elisabet Bremberg
Helen Slättman
Telefon: 0850829372/332

Till
Kommunstyrelsen

Revidering av Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att föreslå att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Revidering av Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm godkänns, bilaga 1.
2. Kommunstyrelsen ska beakta visionen vid upprättande av förslag till budget.
3. Samtliga nämnder ska utgå från visionen i sin verksamhetsplanering och vid framtagande av strategiska planer och program.
4. Stockholms Stadshus AB uppmanas att ge samtliga bolagsstyrelser i uppdrag att utgå från visionen i sin verksamhetsplanering och vid framtagande av strategiska planer och program.
5. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utarbeta förslag till en hållbarhetsrapport för att följa genomförandet av visionen.
6. Kommunstyrelsen ska utarbeta en kommunikationsplan och genomföra kommunikationsinsatser för Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm.
7. Uppföljning av Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm ska ske inom ramen för det integrerade systemet för ledning och uppföljning av stadens ekonomi och verksamhet (ILS).

Kommunstyrelsen beslutar, under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar enligt ovan, följande.

1. Stadsdirektören får i uppdrag att utarbeta en kommunikationsplan och genomföra kommunikationsinsatser för Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm.

Sammanfattning

Utifrån uppdrag av kommunfullmäktige har ett arbete med revidering av Vision 2040 genomförts under våren 2019. Arbetet har letts av stadsledningskontorets stab och har involverat ett stort antal medarbetare i staden. I detta ärende redovisas ett förslag till en ny långsiktig vision för staden, *Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm*.

Förslaget till ny vision är, i likhet med budgeten, indelad i tre huvudteman med samma utgångspunkter som kommunfullmäktiges inriktningsmål:

- En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla
- En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt
- En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Revideringen av visionen har tagit sin utgångspunkt i kunskaper om trender och globala strukturer som har betydelse för Stockholmsregionen och dess särskilda förutsättningar och utmaningar. Dessa redovisas översiktligt i detta ärende. I genomförandet av visionen ska Stockholms stad även bidra till att målen i Agenda 2030 uppfylls i de delar där staden har rådighet samt förhålla sig till de regionala utmaningarna och målen i Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen, RUF5 2050.

Den demografiska utvecklingen med fler barn och äldre i befolkningen är en särskilt viktig förutsättning. Hur befolkningen utvecklas är avgörande i planeringen för framtida behov av bland annat kommunal service och bostäder. Därutöver finns det flera stora och globala samhällsutmaningarna som påverkar utvecklingen, såsom miljö- och klimatförändringarna och en allt hårdare global konkurrens. Det finns även en ökad social polarisering idag, där klyftorna mellan olika grupper i samhället tenderar att öka, liksom mellan olika delar av landet. Världen är också mitt uppe i en digital revolution och hastigheten i förändringstakten ökar. Tekniken blir en allt större del av det moderna samhället. Stockholms stad kan dra nytta av de möjligheter som digitaliseringen skapar, om vi samtidigt förstår de risker och begränsningar som finns.

Vision 2040 är en vision om hur staden tar till vara på möjligheterna och skapar en social, ekonomisk och ekologiskt hållbar utveckling i Stockholm.

Bakgrund

Stockholms stad har haft en stadsövergripande och långsiktig vision som överordnat styrdokument under drygt 12 år. Att utforma en gemensam vision för staden var ett arbete som påbörjades redan kring år 2005. Stockholms kommunfullmäktige beslutade i juni 2007 om en gemensam vision för staden, *Vision 2030, Ett Stockholm i världsklass*. Utgångspunkten var ett antal framtidsanalyser av Stockholms utveckling och Territorial Reviews, Stockholm, där OECD utvärderade regionens styrkor och utmaningar. Visionen implementerades i stadens ordinarie styrsystem och kommunicerades till stadens medarbetare för att nå goda resultat och ökad delaktighet.

Kommunfullmäktige beslutade i samband med budget 2013 om att visionen skulle utvärderas och uppdateras, inte minst utifrån förutsättningen att staden växt snabbare än tidigare förväntat. Efter ett arbete som involverade många medarbetare i staden beslutade kommunfullmäktige om *Vision 2040 – Ett Stockholm för alla*, år 2015. Visionen har varit styrande för kommunfullmäktiges budget med treårsplan.

Kommunfullmäktige har i samband med beslut om budget 2019 givit kommunstyrelsen i uppdrag att samordna och leda arbetet med att revidera *Vision 2040 – Ett Stockholm för alla*.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av staben i samverkan med avdelningen för kvalitet och utveckling, avdelningen för finans och digital utveckling, kommunikations- och omvärldsavdelningen och personalstrategiska avdelningen. I processen med att arbeta fram en reviderad vision har även flertalet förvaltningar och bolag deltagit.

Ärendet

I detta ärende redovisas ett förslag till revidering av stadens långsiktiga vision. Det nya visionsförslaget har sin grund i tidigare visioner och i de långsiktiga mål som framgår av kommunfullmäktiges budget för 2019. Visionen är, i likhet med budgeten, indelad i tre huvudteman med samma utgångspunkter som kommunfullmäktiges inriktningsmål:

- En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla
- En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt
- En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Revideringen tar sin utgångspunkt i kunskaper om trender och globala strukturer som har betydelse för Stockholmsregionen och

dess särskilda förutsättningar och utmaningar. Den reviderade visionen ska bidra till en långsiktigt hållbar utveckling i Stockholm som möter samhällsutmaningarna och skapar innovation, tillväxt och attraktionskraft. Visionen ska verka för att målen i Agenda 2030 uppfylls i de delar där staden har rådighet samt förhålla sig till de regionala utmaningarna och målen i Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen, RUFS 2050.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

En vision är till sin natur långsiktig. Men förutsättningarna för Stockholm och för kommunal verksamhet förändras i vissa avseenden snabbt och på ett sådant sätt att även en vision behöver revideras och förhålla sig till nya förutsättningar. Stadens vision behöver därför uppdateras för att fånga de senaste årens händelseutveckling och formulera utmaningar som förändrats eller tillkommit sedan den senaste visionen antogs. I det följande sammanfattas stadens utmaningar som ligger till grund för en reviderad vision.

Stockholm år 2040 – en förändrad stad

Stockholm år 2040 kommer att vara en annorlunda stad jämfört med idag. Vi kommer att vara fler - cirka 1,3 miljoner stockholmare, mot knappt en miljon idag. Tunnelbanan och kollektivtrafiken kommer att ha fått nya destinationer och väldigt många nya bostäder och arbetsplatser kommer att ha skapats.

Stockholm kommer att fortsätta vara en växande stad. Allt fler människor vill leva sina liv här och det föds allt fler barn i Stockholm. Snart kommer en stor babyboom när 90-talisterna blir föräldrar - den största barnkullen sedan 1960-talet. Samtidigt ökar andelen äldre fort, procentuellt sett ökar de som är 80 år och äldre allra mest. År 2040 beräknas åldersgruppen över 80 år vara mer än dubbelt så stor som idag. Befolkningen blir allt äldre och det är antalet levnadsår med god hälsa som ökar. Fler stockholmare med skilda behov och olika förväntningar ställer höga krav på att stadens gemensamma yta och resurser används klokt.

Förutom demografin finns det flera stora och breda samhällsutmaningarna som påverkar utvecklingen i hela världen. Det förändrade klimatet är en av de största utmaningarna för framtiden som kräver både minskade utsläpp och en stor anpassningen. Med en allt hårdare global konkurrens krävs allt större ansträngningar för att Stockholm ska fortsätta vara en världsledande region inom forskning, design och företagande. Det finns även en ökad social polarisering idag, där klyftorna mellan

olika grupper i samhället tenderar att öka, liksom mellan olika delar av landet. Det påverkar den ekonomiska utvecklingen både regionalt och nationellt.

Världen är också mitt uppe i en digital revolution och hastigheten i förändringstakten ökar. Tekniken blir en allt större del av det moderna samhället. Stockholms stad kan dra nytta av de möjligheter som digitaliseringen skapar, om vi samtidigt förstår de risker och begränsningar som finns. Vision 2040 är en vision om hur vi tar till vara på möjligheterna och skapar en social, ekonomisk och ekologiskt hållbar utveckling i Stockholm.

De demografiska förändringarna utmanar välfärden

Stockholm präglas av sin starka befolkningstillväxt. Det senaste decenniet har stadens befolkning ökat med i genomsnitt nära 15 000 invånare per år och Stockholm är en av de snabbast växande större städerna i Europa. De demografiska förändringarna har en stor påverkan på välfärdssystemen. Stockholm står i likhet med övriga landet inför utmaningar med en åldrande befolkning som kommer att medföra ökad efterfrågan på äldreomsorg och anpassade boenden. Samtidigt ökar förväntningarna på välfärdstjänsterna när människors ekonomi förbättras och när informationen, kunskapen och tillgängligheten ökar.

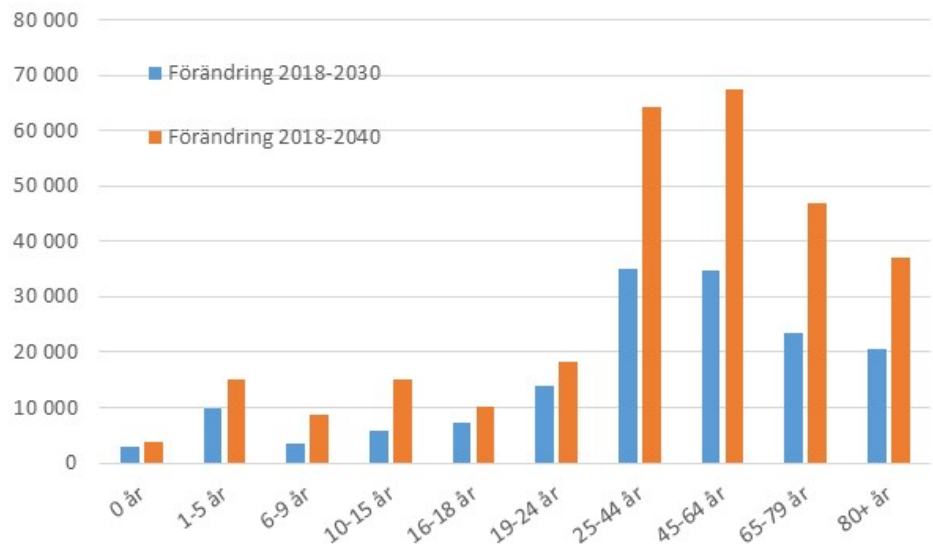
Staden behöver därför fortsätta arbetet med att stärka kvaliteten i välfärden och värna och utveckla valfrihet och mångfald. Det föds många barn i Stockholm och utbyggnaden av förskolor och skolor behöver fortsätta, men befolkningen ökar också genom en stor invandring. Många av de nyanlända är i förvärvsverksamma åldrar vilket föryngrar befolkningen som helhet och innebär en stor utvecklingspotential om integrationen på arbetsmarknaden förbättras.

Diagrammet nedan visar stadens befolkningsprognos fram till år 2040 och förändringarna i olika åldersgrupper. Enligt beräkningarna kommer det år 2040 att vara cirka 15 000 fler barn i förskoleåldern, 1-5 år (+25 %) och 24 000 fler i skolåldrarna, 6-15 år (+23%). Det förväntas vara 10 000 fler ungdomar i gymnasieåldern 16-18 år än idag, vilket är en ökning med 39 procent.

Trots att antalet personer i de mest yrkesverksamma åldrarna, 25–64 år, ökar med 23 procent och beräknas vara 132 000 fler än idag så minskar deras andel av befolkningen. År 2019 var 59 procent av befolkningen i dessa åldrar och år 2040 beräknas andelen ha minskat till 55 procent. Samtidigt förväntas antalet personer över 80 år mer än fördubblas och vara 37 000 fler än idag (+104 %), och

personer i åldern 65-79-år beräknas vara 47 000 fler år 2040 (+42%).

Förändring av befolkningen i Stockholms stad till år 2030 och 2040, fördelat på ålder

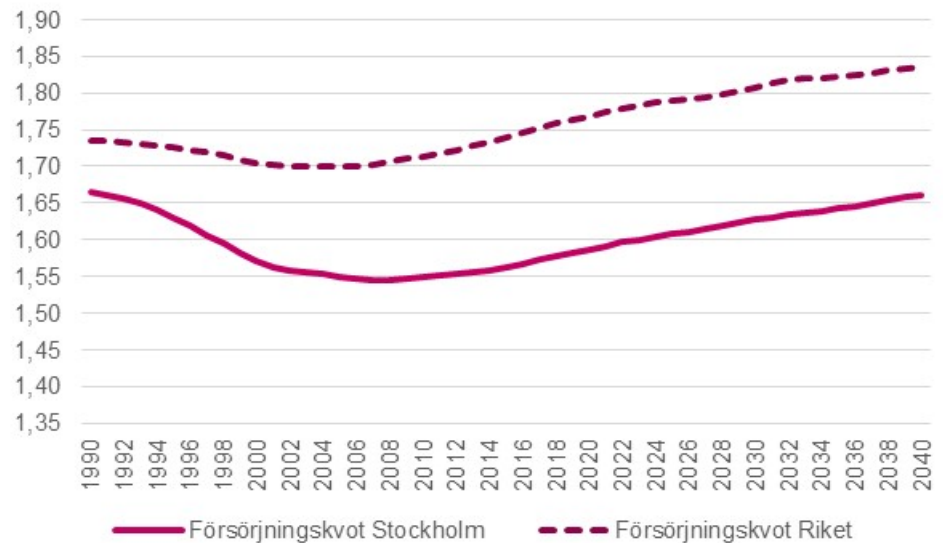

Källa: Sweco

Ett enkelt sätt att sammanfatta vad den demografiska utvecklingen kan komma att betyda för finansieringen av välfärden i framtiden är att relatera hela befolkningen i staden till antalet personer i yrkesaktiv ålder (20-64 år). Den på detta vis beräknade ”försörjningskvoten” visar hur många, inklusive sig själv, var och en i yrkesaktiv ålder ska försörja genom sitt arbete. Ju högre kvot desto större försörjningsansvar per person.

$$\text{Försörjningskvoten} = \frac{\text{hela befolkningen}}{\text{befolkningen 20-64 år}}$$

Detta är naturligtvis ett något grovhugget mått. Långt ifrån alla i åldern 20-64 år arbetar och det finns också personer under 20 år och över 64 år som förvärvsarbetar, men dessa personer svarar bara för en begränsad andel av den totala arbetsvolymen i timmar räknat. Trots sin enkelhet visar försörjningskvoten skillnader mellan olika regioner och förändringar över tiden avseende försörjningssituationen. Detta är särskilt viktigt för kommuner, eftersom kostnader för barn och unga och för dem som är riktigt gamla utgör en stor andel av kommunernas kostnader.

Försörjningskvotens utveckling 1990-2040, Stockholms stad och riket

Källa: Sweco

Försörjningskvoten i Stockholms stad minskade successivt från 1,67 år 1990 till 1,54 år 2007 och har sedan varit i stort sett oförändrad fram till 2016 då den började stiga. Under 2020-talet kommer kvoten att stiga, eftersom en betydande del av de stora årskullarna från 1940-talet fortfarande är kvar i livet och de inte fullt lika stora årskullarna från 1960-talet börjar gå i pension. År 2040 beräknas försörjningskvoten i Stockholms stad vara i nivå med 1990. Försörjningskvoten i riket som helhet är högre och förväntas ligga på 1,83 år 2040, vilket är betydligt högre än 1990-års nivå. Samtidigt ökar spännvidden mellan kommuner med högst och lägst försörjningskvot, många kommuner hamnar på en kvot över 2,0. Detta kommer att innebära att pressen på det kommunalekonomiska utjämningsystemet ökar. Sammanfattningsvis är utmaningarna för kommunal omsorg och välfärd stora.

Stora behov inom äldreomsorgen

Som framgår av befolkningsprognosen ökar andelen äldre drastiskt kommande år. Andelen äldre ökar något mer i innerstadens stadsdelar än i övriga staden. Samtidigt som behoven av omsorg ökar är det en självklarhet att kvalitén på omsorgen inte får försämrats. Staden bedriver ett ständigt utvecklingsarbete för att upprätthålla den goda kvaliteten i vård- och omsorgsverksamheterna.

Ett område med möjligheter till förbättring är den upplevda tryggheten. Av stadens brukarundersökningar framgår att brukare inom hemtjänsten och särskilt boende känner sig mindre trygga i Stockholm i jämförelse med riket som helhet. Utvecklingen har

överlag varit negativ över tid. Stockholms brukare inom daglig verksamhet LSS upplever dock i högre grad än i riket att de får bestämma om saker som är viktiga i vardagen, även om utvecklingen har varit något negativ under perioden 2016-2018.

För att möta framtidens behov av vård och omsorg pågår ett omfattande arbete i staden med att utveckla arbetsformerna inom omsorgen i form av bland annat kompetensutveckling för medarbetare och chefer, anhörigstöd och digital utveckling.¹ En ökad samverkan med privata aktörer, civilsamhälle och Region Stockholm är också av största vikt.

En tudelad arbetsmarknad

Arbetsmarknaden i Stockholms län är fortsatt stark och efterfrågan på arbetskraft är hög. Konkurrensen om kompetens är påtaglig och många företag uppger att deras tillväxt idag begränsas av bristen på arbetskraft. Även offentlig sektor och kommuner upplever en stor brist på arbetskraft. Stockholms stad har svårt att rekrytera vissa yrkesgrupper, exempelvis lärare, socionomer och sjuksköterskor samt personer till olika chefsbefattningar i staden.

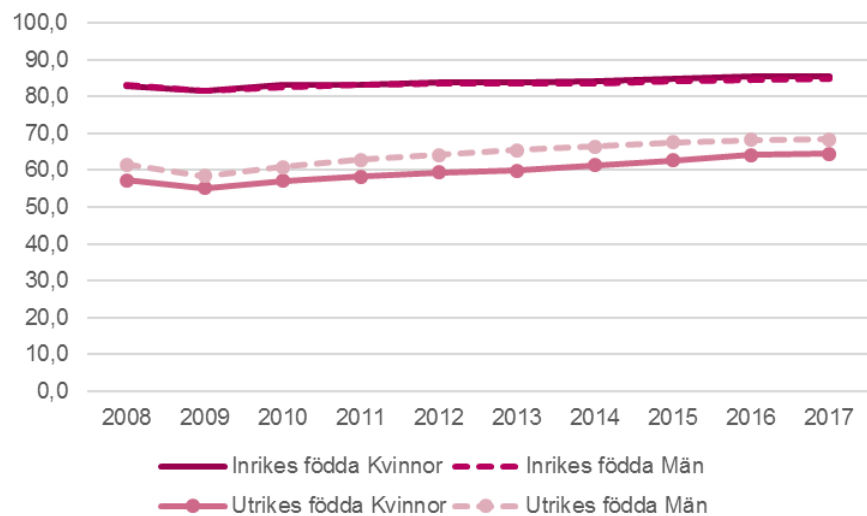
Samtidigt har fortsatt många arbetslösa en svag position på arbetsmarknaden och andelen långtidsarbetslösa av de arbetssökande ökar. Arbetsmarknaden i Stockholm präglas av tydliga skillnader i arbetslöshetsnivå utifrån födelseland och utbildningsnivå. Även sysselsättningsgraden skiljer sig åt beroende på födelseland. Diagrammet nedan visar att andelen sysselsatta bland inrikes födda är 85 procent för både män och kvinnor, medan motsvarande andel för personer födda utrikes är 68 procent för män och 65 procent för kvinnor. Utanförskapet på arbetsmarknaden är ohållbart om staden ska kunna möta behoven hos en åldrande befolkning.

---

¹ Källa: Äldreomsorgens årsrapport 2018, Stockholms stad

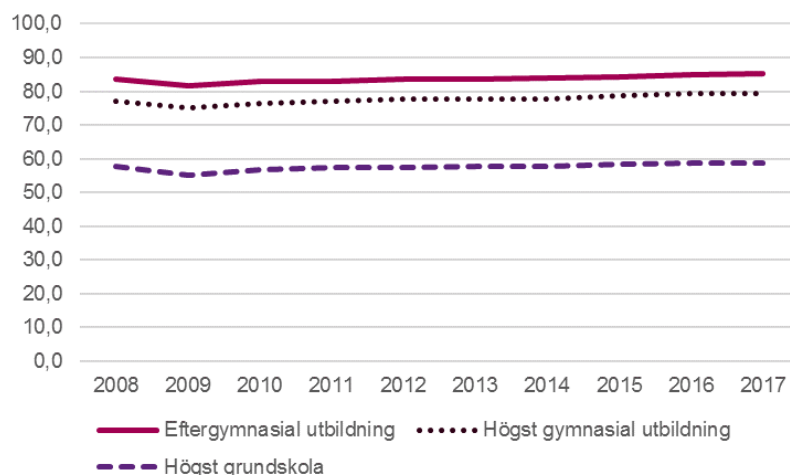

Andel sysselsatta 20-64 år efter födelseland och kön

Den största skillnaden i sysselsättningsgrad finns dock mellan personer med kortare eller längre utbildning. Högsta avslutade utbildning är avgörande för hur stor risken är att hamna i långvarig arbetslöshet. Bland personer med grundskola som högsta avslutade utbildning ligger sysselsättningsgraden på omkring 60 procent av befolkning medan den ligger på cirka 80 procent för dem med avslutad gymnasieutbildning.

Andel sysselsatta 20-64 år efter utbildningsnivå

När det gäller personer med högst grundskola är skillnaderna i sysselsättningsgrad mellan könen också störst. Bland utrikes födda kvinnor med kort utbildning är sysselsättningsgraden 42 procent och bland utrikes födda män är motsvarande andel 55 procent. För inrikes födda kvinnor med högst grundskola är sysselsättningsgraden 59 procent och för männen är den 64 procent.

Dock har sysselsättningsnivån ökat något det senaste decenniet för utrikes födda med låg utbildningsnivå. Bland inrikes födda med motsvarande utbildning har förvärvsfrekvensen däremot sjunkit under samma tidsperiod. Överlag innebär det att skillnaderna mellan lågutbildade inrikes och utrikes födda har minskat, samtidigt som denna grupp generellt alltmer halkar efter mer välutbildade grupper.

Utbildning blir allt viktigare på arbetsmarknaden och staden har en viktig uppgift att bidra till att vägleda och matcha personer till arbete genom utbildning. Förutom lägre utbildningsnivå har utrikes födda ett sämre utgångsläge på arbetsmarknaden beroende på bland annat bristande språkkunskaper, avsaknad av nätverk och kontakter. Men här kan näringsliv och offentliga arbetsgivare delta i arbetet med att göra dessa personer anställningsbara. Ett brett samarbete mellan näringsliv, akademi, civilsamhälle och offentlig sektor behövs för att förbättra matchningen och öka integrationen på arbetsmarknaden och tillgodose behovet av arbetskraft.

Ännu klarar inte alla barn målen i skolan

Det finns idag drygt 190 000 barn i Stockholms stad under 18 år varav knappt en fjärdedel är tonåringar. Förskolan och skolan har en mycket stor betydelse för barn och ungas utveckling, men även fritiden och familjens ekonomiska situation påverkar förutsättningar för barn och ungas uppväxtvillkor. Grunden för barns utveckling läggs redan i förskolan. Forskning visar att en förskola som skapar goda lärande- och utvecklingsmöjligheter kan förbättra barns hälsa och främja senare skolprestationer. I Stockholms stad är deltagandet i förskolan högt, cirka 94-95 procent för barn i åldern 2-5 år. Men samtidigt är det cirka 2 500 stockholmsbarn i denna ålder som inte deltar i förskoleverksamheten och områden med sämre socioekonomiska förutsättningar har en lägre inskrivningsgrad. Där förskolan har som störst betydelse är deltagande således som lägst.

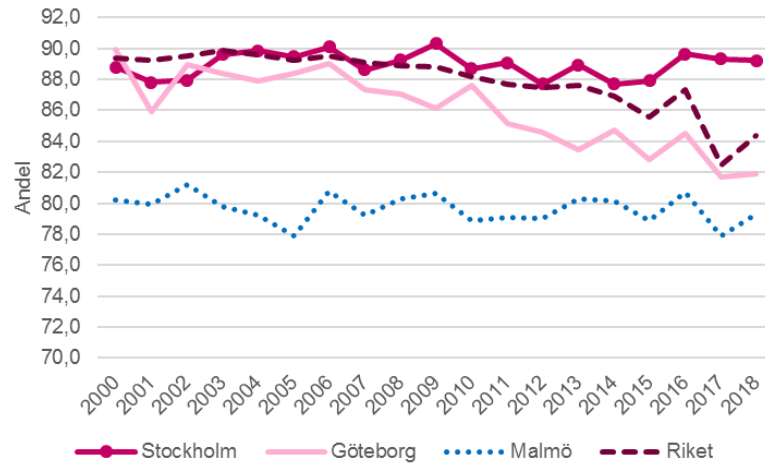
Av eleverna som går ut årskurs 9 med hemvist i Stockholms stad är cirka nio av tio behöriga till ett yrkesprogram i gymnasiet². Denna nivå har varit stabil i staden under de senaste 10 åren, medan utvecklingen i riket har varit negativ. Flickor är behöriga i något högre grad än pojkar. Resultatspridningen mellan skolor i årskurs 9, utifrån elevernas socioekonomiska förutsättningar, har minskat kraftigt det senaste året men är fortsatt stor även om en viss positiv trend kan ses avseende skolresultatens utveckling.³

---

² Yrkesgymnasierna kräver den lägsta behörigheten, här krävs inte godkänt i alla ämnen

³ Källa: Verksamhetsberättelse 2018, Utbildningsnämnden

Elever i åk 9 som är behöriga till gymnasiets yrkesprogram efter hemkommun

Bekymmersamt är också en ökad frånvaro i skolan och en upplevd ökad otrygghet. Drygt en av tio elever har i skolenkäten i Stockholm svarat att man inte känner sig trygg i skolan och trenden är att andelen otrygga elever ökat något det senaste året.

Av de elever som påbörjar en gymnasial utbildning är andelen med examen inom 4 år lägre i Stockholms stad jämfört med riket - både vad gäller elever som bor i Stockholms stad och elever som går i Stockholms gymnasieskolor. Trenden är dock att andelen elever som lyckas att ta examen ökar. Flickor klarar generellt av gymnasieutbildningen i högre utsträckning, men skillnaderna mellan könen tenderar att minska.

Andel(%) gymnasieelever med examen inom fyra år

Kommun	År			
	2015	2016	2017	2018
Stockholm	66	67	68	68
Göteborg	67	71	70	71
Malmö	62	62	65	66
Riket	69	71	71	71

Andelen elever som påbörjar högskolestudier inom 1 eller 2 år efter fullföljd gymnasieutbildning är samtidigt högre i Stockholms stad jämfört med i riket. Kvinnor börjar studera i högre grad än män.

Sammanfattningsvis är det en något sämre genomströmning på gymnasiet i Stockholm än i riket, men samtidigt en högre andel som går vidare till högskolan. Flickor och kvinnor klarar sig generellt bättre än pojkar och män genom hela skolsystemet. Det finns en viss positiv trend avseende skolresultaten i Stockholm stad de senaste åren, men skillnaderna utifrån elevernas socioekonomiska

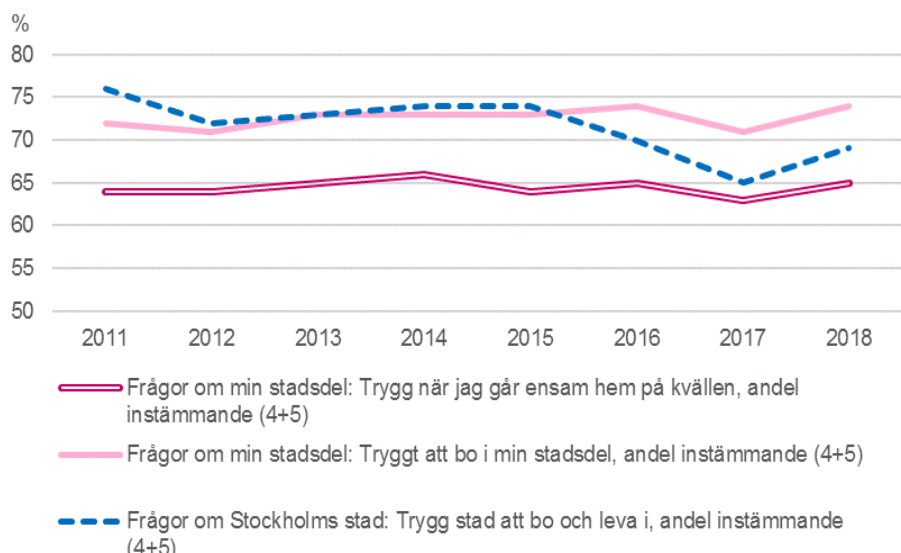
förutsättningar är fortfarande stora. En utmaning är också de elever som inte känner sig trygga i skolan.

Tryggheten och tilliten har minskat

Ett ytterligare område som kräver ett ökat fokus är *delaktighet, trygghet och säkerhet*. Av stadens och nationella mätningar framgår att den upplevda tryggheten och tilliten till människor i vår närhet har minskat. Bristande tillit bidrar till att delaktigheten i samhället minskar och kan skapa grogrund för ökade sociala konflikter. Ett Stockholm där människor känner tillit till varandra och där det finns likvärdiga möjligheter att utvecklas lägger grunden för en socialt hållbar utveckling.

Stockholms stad genomför årligen brukar- och medborgarundersökningar inom flera av stadens verksamhetsområden. Dessa undersökningar är ett verktyg i enheternas kvalitetsutvecklingsarbete. Inom stadsmiljöområdet ställs frågor för att få kunskap om hur människor upplever tryggheten i staden som helhet och i den egna stadsdelen. I diagrammet nedan redovisas resultaten avseende frågor om trygghet.

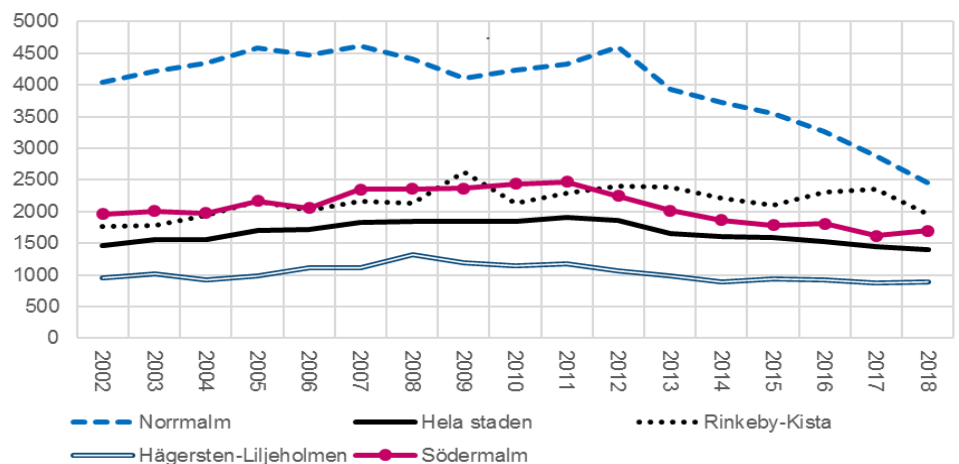
Frågor om trygghet i medborgarundersökningen

Svaren på de flesta frågorna visar att tryggheten minskade framförallt mellan åren 2016-2017, för att därefter öka något igen mellan år 2017-2018. Det är framförallt hur man upplever tryggheten i staden som helhet, snarare än i den egna stadsdelen, som har minskat jämförelsevis kraftigt under åren 2015-2017. Skillnaderna mellan stadens stadsdelsområden är stora, men skillnaderna mellan områdena har minskat under de senaste åren.

Samtidigt har de anmälda våldsbrotten minskat de senaste åren, och skillnaderna mellan stadens områden avseende våldsbrott har också minskat. Av diagrammet nedan framgår utvecklingen för hela staden samt för några stadsdelsområden med högst och lägst andel våldsbrott.

Urval av olika våldsbrott, anmälda brott per 100 000 invånare

Källa: BRÅ.

Anm: I våldsbrott ingår mord, dråp, misshandel, fridskränkning, våldtäkt, rån och olaga förföljelse

På stadsdelsområdesnivå går det att se ett visst samband mellan anmälda våldsbrott och upplevd trygghet i stadsdelen, med undantag för Normalm och Södermalm där andelen brott är betydligt högre än vad den upplevda tryggheten indikerar.

Skillnader i livsvillkor påverkar stadens attraktionskraft

Stockholm är en av världens bästa städer att bo och verka i. Under en lång rad år har konjunkturen varit stark med ökande sysselsättning och sjunkande arbetslöshet. Den positiva utvecklingen har gynnat de flesta stockholmarna, men det finns en oroande utveckling med växande skillnader i livsvillkor.

Polariseringen på arbetsmarknaden är stor, där utrikes födda och personer med kort utbildning halkar efter. I skolan har elevers sociala bakgrund fått en allt större betydelse för deras prestationer, och människor med liknande socioekonomiska förutsättningar bor allt mer koncentrerat i Stockholm.

Ytterst påverkar skillnaderna i livsvillkor stockholmarnas hälsa.

Livsvillkorens skillnader försvagar också den sociala sammanhållningen, vilket skapar grogrund för sociala konflikter. Otryggheten i Stockholm är större i socioekonomiskt svaga

områden, men har ökat i hela staden. Därigenom påverkar den sociala ojämlikheten livskvaliteten för alla stockholmare och stadens samlade attraktionskraft.

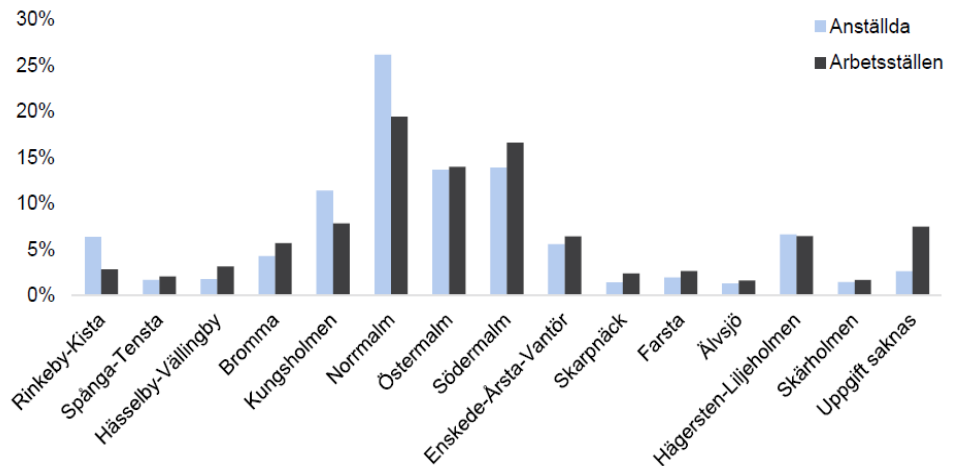
Näringslivet behövs i hela staden

Växande städer driver tillväxt och social utveckling och idag är urbaniseringen en av de främsta krafterna bakom den globala ekonomin. Stockholmregionen är Sveriges ledande tillväxtregion, med både en god ekonomisk tillväxt och stark befolkningstillväxt. Företagen i Stockholm konkurrerar i ökad utsträckning om kompetens, kapital och investeringar med andra stora städer i världen. En viktig förutsättning för att behålla konkurrenskraften ligger i förmågan att vara en attraktiv stad för företag att starta och utvecklas i. Stockholms stad behöver därför bidra med långsiktiga och goda förutsättningar för företagande i hela staden.

Generellt är förutsättningar för företagande goda i Stockholms stad men de varierar i viss utsträckning för olika grupper och i olika delar av staden. Näringslivet i staden är diversifierat med en branschbredd där 83 procent av samtliga näringsgrenar finns representerade. Stockholm har den högsta branschbredden i Sverige följt av Göteborg (77 %) och Malmö (74 %). Branschbredden har betydelse för attraktiviteten samt gör näringslivet mindre sårbart för förändringar i konjunkturen. Olika stadsdelar har sina egna profilmärningar som växer. I innerstaden och Kista finns kunskapsintensiva näringar och i vissa delar av ytterstaden finns verksamhetsområden med näringar inom t.ex. bygg, handel och logistik. Diagrammet nedan visar att cirka 60 procent av stadens arbetsställen och cirka 65 procent av de anställda idag finns i den inre staden. Tillväxten i antalet anställda har sedan år 2010 framförallt skett i innerstaden medan många stadsdelsområden i ytterstaden släpar efter.

Förutsättningarna och villkoren för företagare ser olika ut beroende på var i staden företagsetableringen sker. Näringslivet förutsätter en god stadsmiljö där frågor som berör företagets vardag och närmiljö är välfungerande. Företag som verkar på olika platser förväntar sig att den dagliga driften såsom renhållning, parkering, skyltning, snöröjning, klotter och trygghets- och säkerhetsfrågor ska fungera väl. Brottslighet är idag en del av många företagares vardag och utmaningarna är särskilt stora i socioekonomiskt svaga områden. Både fysiska trygghetsskapande åtgärder i stadsmiljön samt socialt arbete är viktiga verktyg för att ge förutsättningar för företagande i stadens alla delar.

Procentuell fördelning av antal anställda och arbetsställen efter stadsdelsområde, kvartal 3 2017

Källa: Sweco

Bostadsbristen är en av regionens stora utmaningar
Stockholm är en av de snabbast växande regionerna i Europa. Bostadsbyggandet har inte kunnat svara upp mot befolkningsökningen vare sig i Stockholms stad eller i Stockholms län. Konsekvensen är bostadsbrist, höga bostadskostnader, långa bostadsköer och ökad trångboddhet. Dagens brist på bostäder begränsar stadens utveckling och näringslivets tillväxt och drabbar i första hand socioekonomiskt svaga grupper och unga. Grundläggande för att kunna komma tillrätta med nuvarande bostadsbrist är en hög nivå på bostadsbyggandet. Stadens övergripande mål är att bygga 140 000 bostäder under åren 2010-2030. Den samlade bedömningen är att staden har goda förutsättningar att nå de högt ställda bostadsmålen. Ett högt bostadsbyggande skapar också förutsättningar att motverka boendesegregation genom att främja lokal blandning av bostadstyper, lägenhetsstorlekar och upplåtelseformer i hela staden. Idag skiljer sig fördelningen mellan upplåtelseformer avsevärt på stadsdelsområdesnivå, från 68 procent hyresrätter i Skärholmens stadsdelsområde till 70 procent bostadsrätter i Kungsholmens stadsdelsområde. På stadsdelsnivå är ensidigheten i bostadsutbudet ofta än större.

Levande stadsmiljöer behövs

Hela Stockholm behöver växa och stadens alla delar behöver utvecklas för att bostadsmål och hållbarhetsmål ska kunna uppnås. Med en klok och strategisk planering kan hela Stockholm dra nytta av den stadsutveckling som genereras av ett omfattande bostadsbyggande. Stockholm ska vara en tät, sammanhållen stad

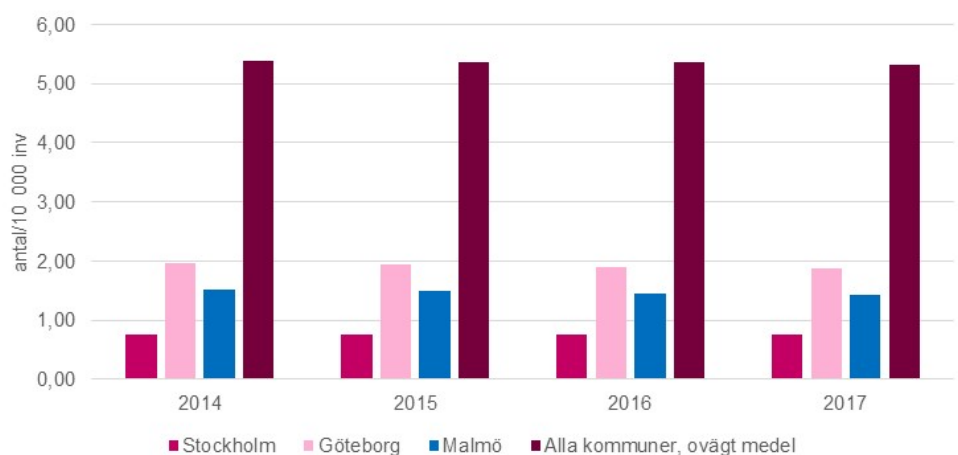
och blandad stad där bebyggelse och grönstruktur och stadskvaliteter samspelar och ger förutsättningar att skapa goda livsmiljöer. Det är viktigt att staden tillvaratar goda initiativ från aktörerna på marknaden och möjliggör kompletteringsprojekt som bidrar till stadens övergripande mål och skapar nya värden. Det kan handla om projekt som bidrar till stadskvaliteter som nya arbetsplatser, skolor och förskolor, kommersiell och offentlig service samt välgestaltade offentliga rum i alla stadens delar.

De senaste åren har stadslivet i Stockholm utvecklats och berikats med ett växande utbud av restauranger, serveringar, nöjen, kultur, idrott, evenemang och fler levande stadsmiljöer. Med initiativ som tillfälliga parker, mobila matserveringar, stadsodlingar och marknader har stadslivet också fått nya ingredienser som skapar en rikare, flexiblare och mer dynamisk stad. Det är viktigt att denna utveckling kommer alla stockholmare till del.

Goda möjligheter till idrott och fritid

När staden blir tätare är bra parker, tillgängliga naturområden, lekplatser, och goda möjligheter till idrott och särskilt angeläget. Idag är närheten till idrottsanläggningar överlag god i Stockholms stad, däremot är tillgången till anläggningar per invånare låg. Här exemplifieras detta med antal 11-mannaplaner per 10 000 invånare.

11-spelsplaner natur- och konstgräs, antal/10 000 invånare

Källa: Kolada

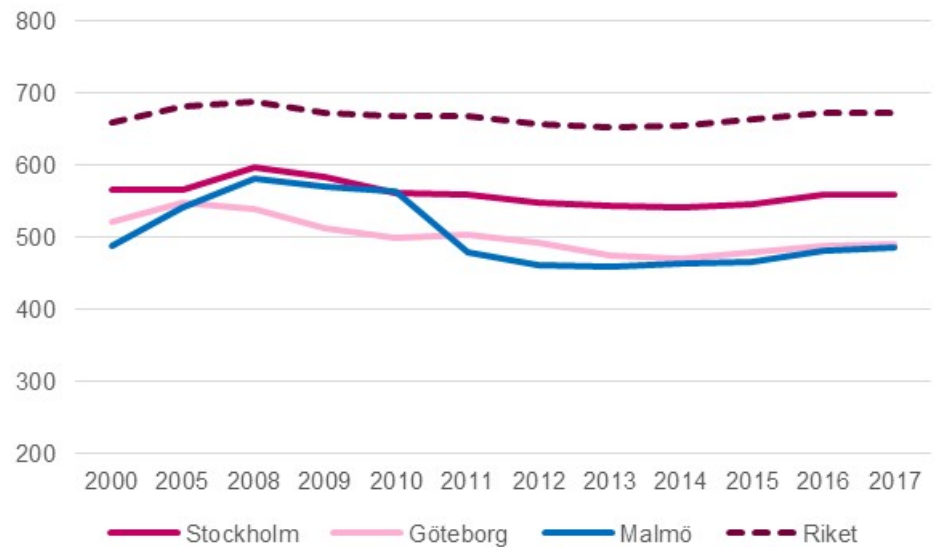
Barn och ungdomar som deltar i föreningsliv eller andra organiserade fritidsaktiviteter mår bättre och har bättre studieresultat än andra unga. Fritidsaktiviteter kan även bidra till stärkt självförtroende och till positiva vuxenrelationer utanför familjen. För unga som har svårigheter i andra sammanhang kan en aktiv fritid därigenom verka kompenserande och bidra till en positiv

utveckling. Det finns emellertid stora skillnader i nyttjandet av det offentligt subventionerade fritidsutbudet inom Stockholms stad. En generell och tydlig trend är att barn och unga från socioekonomiskt svaga förhållanden, särskilt flickor, i mindre utsträckning deltar i organiserad fritidsverksamhet, vilket delvis kan förklaras av deras ekonomiska möjligheter att delta. För att motverka dessa skillnader behöver staden öka tillgängligheten till kultur- och idrottsaktiviteter för barn och ungdomar med fokus på socioekonomiskt svaga områden.

En fortsatt kraftig utbyggnad av transportsystemet behövs
Trots att det för närvarande görs stora investeringar i ny infrastruktur såsom tunnelbaneutbyggnaden, krävs en fortsatt kraftig utbyggnad av transportsystemet för att kunna möta befolkningstillväxten samtidigt som transportsystemets klimatpåverkan ska minska och fossila drivmedel fasas ut. Ett hållbart och kapacitetsstarkt transportsystem är en nödvändig förutsättning för ett ökat bostadsbyggande och en fortsatt hög tillväxt. Framförallt behöver kollektivtrafiken och cykelvägnätet prioriteras. Utvecklingen av Stockholm-Arlanda behöver också framhävas som en särskilt viktig förutsättning för transportsystemet. Den internationella tillgängligheten i form av tillgång till flyglinjer och avgångar är avgörande för Stockholmsregionens och hela Sveriges internationella konkurrenskraft.

Framtidens kollektivtrafik måste bli mer attraktiv och bilanvändandet behöver minska. Idag är användandet av personbil högre i Stockholms stad jämfört med Malmö och Göteborg. Under perioden 2000-2017 minskade bilåkandet per invånare i Göteborg med 6 procent medan den i Stockholms stad endast minskade med 1 procent, samtidigt ökade bilåkandet per invånare i riket.

Genomsnittlig körsträcka med personbil, mil/invånare

Källa: Sweco

De tekniska försörjningssystemen behöver säkras

Den växande befolkningen ställer stora krav på alla stadens tekniska försörjningssystem, såsom värme, el, tele, elektroniska kommunikationer, avfall, vatten och avlopp, vilket kräver omfattande investeringar för att säkra tillgången på dessa resurser. Exempelvis när det gäller elnätet behövs betydande insatser för att trygga den nuvarande och framtida elförsörjningen. Även livsmedelsförsörjningen är en i sammanhanget viktig fråga. I en växande region som Stockholm är också konkurrensen om marken en begränsning.

Teknikutvecklingen är en stark förändringskraft

Digitaliseringen och artificiell intelligens (AI) kommer att ha en stark påverkan på samhällets och Stockholms utveckling. Många kommunala verksamhetsområden kommer att kunna effektiviseras och digitaliseringen och AI erbjuder fantastiska möjligheter. Men en ökad teknikanvändning är inget mål i sig, utan ett medel för en utvecklad kommunal verksamhet och att förenkla människors vardag. Det finns också risker kring digitaliseringen avseende exempelvis integritetsfrågor, säkerhet och kommunikation som behöver hanteras.

Allt större klimat- och miljöutmaningar

Den växande staden står samtidigt inför allt större miljö- och klimatutmaningar. Stockholms stad har kommit långt internationellt sett och bör kunna ta en större ledarroll i det urbana klimatarbetet. Andelen förnybar energi behöver öka och miljöpåverkan från

framförallt transportsektorn minska, samtidigt som en resurs- och energieffektiv samhällsutveckling främjas. Innovationer och entreprenörskap har en viktig roll i denna omställning. Samhällets beredskap för att klara klimatförändringar och extrema händelser behöver samtidigt bli större.

Stockholms stad har lägre utsläpp av växthusgaser än de andra storstäderna och än Sverige som helhet. Minskningen i utsläpp från år 1990 har legat på ungefär samma nivå som i riket, medan exempelvis Malmö har haft en större minskning. Utsläppen i Stockholms stad kommer framförallt från transporter samt el och fjärrvärme. Stockholm har högre utsläpp per invånare för el och fjärrvärme jämfört med riket som helhet.

Utsläpp till luft av växthusgaser, ton CO₂-ekv/invånare

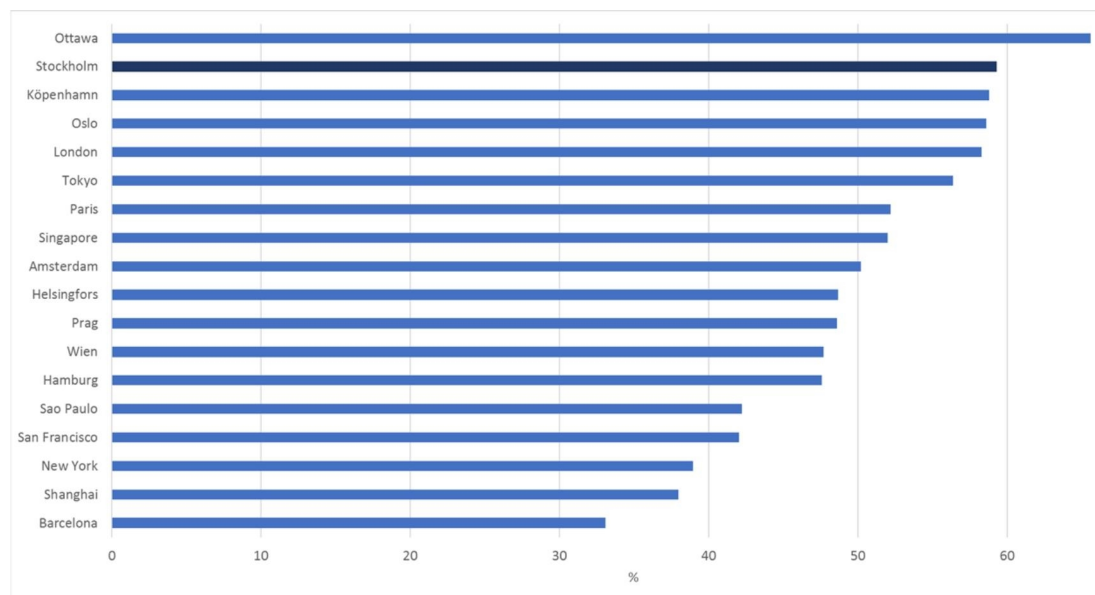
Källa: Kolada

Rollen som Sveriges huvudstad förpliktigar

Stockholmsregionen är idag Sveriges ledande tillväxt- och kunskapsregion. Länet har en femtedel av landets befolkning, men står för nästan en tredjedel av landets BNP. Stockholms roll som huvudstad medför också ett särskilt ansvar att tillhandahålla infrastruktur och gemensamma funktioner som är viktiga för hela Sverige, men också att gå för och exempelvis visa på behovet av en hållbar tillväxt. Den pågående globaliseringen och urbaniseringen har stärkt Stockholms ställning som motor i Sveriges ekonomi och som nationellt nav i de internationella relationerna. Dagens Stockholm är idag ett av Europas mest dynamiska storstadsområden och med en tydlig ambition att fortsätta inneha denna roll. För att möta denna utmaning behöver Stockholm fortsätta att upprätthålla en hög utbildnings- och kunskapsnivå. Regionens universitet och lärosäten har en mycket viktig roll både i att utbilda framtidens

arbetskraft men också i att samarbete med och utveckla andra aktörer i samhället. Tjänsteföretag med ett stort kunskapsinnehåll (Kunskapsintensiva Tjänsteföretag - KIS-företag) har blivit allt viktigare för den svenska ekonomin. Dessa företag representerar kunskap och innovationskapacitet som ofta, men inte alltid, arbetar nära varuproducerande företag.

Andel av de sysselsatta inom kunskapsintensiva tjänster år 2016

Källa: Eurostat

Här har Stockholm en fortsatt stark position med ett högt kunskapsinnehåll i företagen, jämfört med många större städer. Det ger goda förutsättningar för staden att kunna vara fortsatt konkurrenskraftig på en global marknad med en hårdnande konkurrens om talanger, investeringar och handel.

Samtidigt skapar urbaniseringen och befolkningstillväxten ett högt tryck på staden, vilket medför kapacitetutmaningar likväl som sociala samt miljö- och klimatrelaterade utmaningar. För att kunna svara upp mot dessa utmaningar krävs en utvecklad välfärd, innovationer, investeringar, klimat- och miljöåtgärder och en fortsatt hög ekonomisk tillväxt. Men staden behöver också stärka utvecklingen mot ett socialt hållbart Stockholm, där människor känner tillit till varandra och till samhället och där det finns likvärdiga möjligheter att utvecklas och bidra till en ekonomiskt hållbar utveckling.

Genomförande av visionen

Stadsledningskontoret konstaterar att Vision 2040 har en central roll i stadens styrsystem. Fullmäktiges mål i årsvisa budgetar tar sin utgångspunkt i visionens långsiktiga mål. Samtidigt används budgetens inriktningsmål i visionen vilket gör att kopplingen mellan den långsiktiga inriktningen i visionen och det årliga budgetbeslutet blir avsevärt starkare. Nämnders och bolagsstyrelsers arbete hänger samman med den långsiktiga visionen och dessa får ökade möjligheter att fullgöra strategiskt viktiga uppdrag på ett konsekvent sätt.

Även många av stadens kompletterande styrdokument har en direkt eller indirekt koppling till visionen. I många fall kan styrdokumentet ses som en precisering av visionen inom ett specifikt tematiskt område. Exempel på andra pågående uppdrag med koppling till visionen är upprättande av en näringslivspolicy, revidering av styrdokument inom miljö- och klimatområdet och inom trygghet- och säkerhet samt stadens internationella strategi.

Visionen

Visionen ger också stora möjligheter att kommunicera stadens långsiktiga inriktning internt i organisationen och med externa aktörer. Det blir tydligt för stockholmarna och för andra aktörer vilka utmaningar, möjligheter och mål staden har med sin verksamhet. Stadsledningskontoret ser behov av att vidareutveckla kommunikationen om Vision 2040 och avser att ta fram en kommunikationsplan för detta.

Av största betydelse är att staden och dess verksamheter utvecklas socialt, ekonomiskt och ekonomiskt hållbart. Till stöd för hållbarhetsarbetet finns Agenda 2030 som är en ambitiös och omfattande utvecklingsagenda med 17 globala mål för hållbar utveckling. De globala målen är integrerade och odelbara och flera av målen är beroende och direkt kopplade till varandra, vilket innebär att framgång för ett av målen ger positiva effekter på andra mål. Fram till år 2030 ska världens länder gemensamt arbeta för att nå de 17 globala målen.

Stockholm har ambitionen att vara ledande i detta arbete och agendan kommer att vara ett stöd och bidra till att utveckla stadens hållbarhetsarbete. Stadsledningskontoret konstaterar att det redan idag görs mycket inom stadens verksamheter som bidrar till hållbarhetsmålen inom Agenda 2030, men att det också finns stora utmaningar. För att åstadkomma en utveckling i enlighet med både Agenda 2030 och Vision 2040 behövs kloka beslut och ställningstaganden som drar åt samma håll. Stadens medarbetare

behöver arbeta tillsammans med stockholmare, näringsliv, myndigheter, civilsamhälle, akademien samt regionala och internationella aktörer för att lyckas. Agenda 2030 ska – som ett steg på väg mot år 2040 – stimulera till samverkan och överbygga stuprör och organisatoriska gränser i stadens verksamheter. En särskild hållbarhetsrapport ska tas fram för att särskilt visa på styrkor och möjligheter i staden hållbarhetsarbete.

I samband med revideringen av visionen har *Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022* beaktats. Ett jämställdhetsperspektiv ska finnas med i alla stadens beslut som påverkar människors villkor, så att alla kvinnor och män, flickor och pojkar kan leva jämställda liv. I genomförandet av visionen ska ett jämställdhetsperspektiv alltid finnas med.

Stadsledningskontoret föreslår sammanfattningsvis att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta visionen och att ge nämnder och bolagsstyrelser i uppdrag att arbeta i visionens riktning. Samtidigt bör kommunstyrelsen ges i uppdrag att utarbeta en kommunikationsplan och hållbarhetsrapport.

Magdalena Bosson
Stadsdirektör

Magnus Thulin
Stabschef

Bilagor

1. Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Magdalena Bosson, Stadsdirektör	2019-07-04
Magnus Thulin, Stabschef	2019-07-04